

GIẢI PHÁP TĂNG CƯỜNG BẢO VỆ QUYỀN CỦA NGƯỜI TỔ CÁO

TRẦN THUY DƯƠNG*

Bảo vệ quyền của người tố cáo là biện pháp quan trọng để hiện thực hóa quyền con người, quyền công dân trong môi trường hòa bình, hợp tác và phát triển. Nội dung này giữ vai trò then chốt trong việc bảo đảm ổn định chính trị, trật tự xã hội, thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội, củng cố niềm tin của Nhân dân vào sự lãnh đạo của Đảng và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam. Bài viết phân tích thực trạng bảo vệ quyền của người tố cáo thời gian qua, đồng thời đề xuất một số giải pháp tăng cường công tác này trong bối cảnh mới.

Từ khóa: Bảo vệ; quyền của người tố cáo; Luật Tố cáo; Việt Nam.

Protecting whistleblowers' rights is crucial for realizing human and citizens' rights in a peaceful, cooperative, and developmental environment. This issue plays a pivotal role in ensuring political stability and social order, promoting socio-economic development, and reinforcing public trust in the leadership of the Communist Party and the path toward socialism in Vietnam. This article analyzes the current situation regarding the protection of whistleblowers' rights and proposes several solutions to enhance this work in the new context.

Keywords: Protection; whistleblowers' rights; Law on Denunciations; Vietnam.

NGÀY NHẬN: 23/01/2025 NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 20/4/2025 NGÀY DUYỆT: 16/5/2025

DOI: <https://doi.org/10.59394/qlnn.352.2025.1173>

1. Đặt vấn đề

Chương VI Điều 58 *Luật Tố cáo* năm 2018 đã đề ra các biện pháp bảo vệ tính mạng, sức khỏe, tài sản, danh dự, nhân phẩm của người được bảo vệ theo quy định của pháp luật. Trên thực tế, việc bảo vệ quyền của người tố cáo vẫn còn nhiều bất cập, hạn chế về nhận thức và hành động; người tố cáo còn bị trù dập, trả thù, gây khó khăn trong công việc, cuộc sống. Để những nội dung, biện pháp về bảo vệ quyền người tố cáo đi vào thực tiễn cuộc sống, cần có hệ thống giải pháp mang tính khả thi, đồng bộ, toàn diện, thống nhất tăng cường hơn nữa bảo vệ người tố cáo ở Việt Nam. Đặc biệt, trong bối cảnh Đảng, Nhà nước đang đẩy mạnh cuộc cách mạng

tinh gọn bộ máy trong hệ thống chính trị, đưa đất nước bước vào kỷ nguyên mới, kỷ nguyên vươn mình của dân tộc thì việc tăng cường bảo vệ quyền của người tố cáo trở nên cấp bách hơn bao giờ hết.

2. Thực trạng bảo vệ quyền của người tố cáo ở Việt Nam trong thời gian qua

Dưới sự lãnh đạo của Đảng, sự quản lý, điều hành của Chính phủ, sự vào cuộc quyết liệt của chính quyền địa phương, sự đồng tình, ủng hộ, giúp đỡ của Nhân dân, bảo vệ quyền của người tố cáo đạt được nhiều kết quả quan trọng, góp phần giữ vững ổn định

* *ThS, Trường Chính trị Trường Chinh, tỉnh Nam Định*

chính trị, trật tự an toàn xã hội, củng cố và giữ vững niềm tin của Nhân dân vào sự lãnh đạo của Đảng. Nhận thức, trách nhiệm của cấp ủy, tổ chức đảng, người đứng đầu cơ quan, đơn vị, địa phương trong bảo vệ quyền của người tố cáo được nâng lên, có sự chuyển biến rõ rệt, đề ra các biện pháp sát hợp bảo vệ nhanh chóng, kịp thời an toàn về mọi mặt cho người tố cáo đúng, như: giữ bí mật thông tin, không tiết lộ danh tính. Phân công, giao nhiệm vụ cho các đồng chí trong cấp ủy vào cuộc điều tra, xác minh những nội dung trong đơn thư tố cáo; thường xuyên liên hệ với người tố cáo để lắng nghe tâm tư, nguyện vọng, ý kiến đề bạt; phối hợp với cơ quan, chức năng có thẩm quyền sẵn sàng bảo vệ người tố cáo trong trường hợp bị đe dọa nghiêm trọng đến tính mạng...

Hệ thống pháp luật về bảo vệ quyền của người tố cáo ngày càng được điều chỉnh, bổ sung, hoàn thiện đáp ứng với yêu cầu, nhiệm vụ phát triển đất nước trong thời kỳ mới: Chỉ thị số 27-CT/TW ngày 10/01/2019 của Bộ Chính trị về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác bảo vệ người phát hiện, tố giác, người đấu tranh chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực; Quốc hội ban hành *Luật Tố cáo* năm 2011 (sửa đổi, bổ sung năm 2018); *Hiến pháp* năm 2013; các bộ, ngành cùng ký kết thông tư liên tịch bảo vệ quyền của người tố cáo, như: Thanh tra Chính phủ và Bộ Nội vụ ký ban hành Thông tư liên tịch về mức độ khen thưởng cho những người tố cáo tham nhũng năm 2015; Thông tư số 03/2020/TT-BNV ngày 21/7/2020 quy định chi tiết về thẩm quyền, trình tự, thủ tục, biện pháp bảo vệ vị trí công tác của người tố cáo là cán bộ, công chức, viên chức...

Người đứng đầu cơ quan, đơn vị, địa phương đã tích cực, chủ động phối hợp với cơ quan, ban, ngành có thẩm quyền để bảo vệ quyền và lợi ích chính đáng, hợp pháp cho người tố cáo đúng. Đẩy mạnh công tác thông tin tuyên truyền đến cán bộ, đảng

viên, công chức, viên chức và người dân cùng tham gia vào bảo vệ quyền của người tố cáo ở mọi lúc, mọi nơi, phát hiện, ngăn chặn và xử lý “từ sớm”, “từ xa” những hành vi trả thù, trù dập người tố cáo. Hằng năm, các cơ quan, đơn vị, địa phương đều tiến hành công tác sơ kết, tổng kết, đánh giá rút kinh nghiệm hoạt động phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, lãng phí, trong đó có nội dung về bảo vệ quyền của người tố cáo. Nhìn chung, những đơn thư, khiếu nại tố cáo đều được cơ quan chức năng có thẩm quyền tiếp nhận, xử lý kịp thời, nhanh chóng, đáp ứng được phần nào mong muốn, đòi hỏi của Nhân dân; người tố cáo được bảo đảm đầy đủ quyền và nghĩa vụ trong thực hiện chức trách, nhiệm vụ được giao.

Báo cáo tổng kết ngành Thanh tra năm 2024, triển khai phương hướng, nhiệm vụ năm 2025 cho thấy: tỷ lệ giải quyết các vụ khiếu nại, tố cáo thuộc thẩm quyền đạt 85,4% cao hơn mục tiêu Chính phủ đề ra (85%); tỷ lệ giải quyết tố cáo đạt 88,5%. Cơ quan hành chính nhà nước tiếp nhận 360.086 người đến khiếu nại, tố cáo, kiến nghị, phản ánh, có 2.701 đoàn đông người giảm (23,5%); các cơ quan hành chính tiếp nhận 447.571 đơn các loại; các bộ, ngành trung ương tiếp nhận 82.561 đơn các loại, đã xử lý 80.719 đơn, có 73.768 đơn đủ điều kiện xử lý¹.

Tuy nhiên, bên cạnh kết quả đạt được, bảo vệ quyền của người tố cáo còn một số hạn chế: nhận thức, trách nhiệm của một số cấp ủy, tổ chức đảng, người đứng đầu cơ quan, đơn vị, địa phương chưa sâu sắc; chưa có những cách thức, biện pháp kịp thời để bảo vệ quyền của họ; quyền của người tố cáo chưa được bảo đảm đầy đủ, trong một số trường hợp người tố cáo vẫn bị đơn độc, cô lập, không được bảo đảm quyền lợi. Ví dụ quy định tại Điều 22 Nghị định số 31/2019/NĐ-CP ngày 10/4/2019 của Chính phủ về chế tài xử lý cảnh cáo đối với người có

thẩm quyền giải quyết tố cáo để lộ thông tin cá nhân của người tố cáo. Với quy định này thì người có thẩm quyền giải quyết tố cáo để lộ thông tin của người tố cáo sẽ bị xử lý; trong khi người tiếp nhận đơn thư khiếu nại, tố cáo của người tố cáo thì lại quy định rõ.

Những đơn thư khiếu nại, tố cáo chưa được giải quyết kịp thời, còn tồn đọng trong thời gian dài, người bị tố cáo chưa được xử lý một cách nghiêm minh, “khiếu nại, tố cáo sai chiếm đa số: 13.067 vụ việc khiếu nại lần đầu, trong đó 1.639 khiếu nại đúng, 10.007 khiếu nại có đúng, có sai, 10.421 khiếu nại sai; 7.642 vụ việc tố cáo, trong đó 439 tố cáo đúng, 4.259 tố cáo sai, 1.125 tố cáo có đúng, có sai². Điều này đã được Đảng đánh giá và chỉ ra: “không ít trường hợp người tố cáo không được bảo vệ, bị trả thù, trù dập. Các hành vi trả thù, trù dập chưa được phát hiện, xử lý nghiêm”³.

3. Một số giải pháp tăng cường bảo vệ quyền của người tố cáo trong thời gian tới

Một là, nâng cao nhận thức, trách nhiệm của chủ thể về tầm quan trọng bảo vệ quyền của người tố cáo.

Cấp ủy, tổ chức đảng, người đứng đầu cơ quan, đơn vị, địa phương quán triệt sâu sắc quan điểm, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về bảo vệ quyền của người tố cáo. Trên cơ sở *Hiến pháp*, pháp luật của Nhà nước về bảo vệ quyền của người tố cáo, cấp ủy, tổ chức đảng, chính quyền địa phương cần cụ thể hóa vào cơ quan, đơn vị, xây dựng phương án, kế hoạch bảo vệ quyền và lợi ích của người tố cáo một cách thiết thực, có trọng tâm, trọng điểm. Khi người tố cáo có đơn thư gửi đến cơ quan, cấp ủy, tổ chức đảng và người đứng đầu lãnh đạo, chỉ đạo việc điều tra, xác minh nội dung đơn thư tố cáo có đúng sự thật, từ đó, có chủ trương, biện pháp phối kết hợp với cơ quan, ban, ngành có thẩm quyền bảo vệ quyền lợi của người tố cáo. Nhận thức, trách nhiệm của cấp ủy, tổ chức đảng, người đứng đầu cơ

quan, đơn vị, địa phương cần mạnh mẽ, quyết liệt, không để xảy ra tình trạng người tố cáo bị trả thù, trù dập, gây khó khăn trong công việc, cuộc sống, ảnh hưởng đến sinh hoạt đời sống hàng ngày. Đồng thời, nêu cao tinh thần đoàn kết, thống nhất về nhận thức, hành động trong bảo vệ quyền của người tố cáo. Trên cơ sở đó, tùy vào tính chất, mức độ của hành vi trả thù người tố cáo mà cơ quan, ban, ngành có liên quan xem xét trách nhiệm pháp lý trước cấp có thẩm quyền.

Bảo vệ quyền của người tố cáo cần được cấp ủy, tổ chức đảng, người đứng đầu cơ quan, đơn vị, địa phương quy định thành chế độ, nền nếp sinh hoạt để giữ vững kỷ cương, kỷ luật xây dựng môi trường văn hóa nhân văn, thực hiện tốt nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội, nâng cao đời sống vật chất, tinh thần của cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức và Nhân dân, từ đó giữ vững tinh thần đoàn kết, thống nhất trong nội bộ và trong toàn cơ quan, đơn vị.

Hai là, phối hợp chặt chẽ với cơ quan, ban, ngành có chức năng, thẩm quyền để bảo vệ quyền của người tố cáo.

Việc bảo vệ quyền của người tố cáo là trách nhiệm của cả hệ thống chính trị, của khối đại đoàn kết toàn dân tộc, trong đó cơ quan, ban, ngành chức năng, thẩm quyền xử lý người hành hung, trả thù, trù dập người tố cáo tham nhũng: công an, viện kiểm sát, tòa án nhân dân các cấp... là lực lượng chủ yếu và quan trọng nhất, vì vậy: “Chú trọng nâng cao hiệu lực, hiệu quả hoạt động, phát huy vai trò nòng cốt và sự phối hợp chặt chẽ, đồng bộ, nhịp nhàng, kịp thời, hiệu quả của các cơ quan có chức năng phòng, chống tham nhũng, tiêu cực”⁴. Theo đó, các cơ quan, ban, ngành có chức năng, thẩm quyền xử lý người có hành vi trả thù người tố cáo về vụ án tham nhũng từ trung ương đến địa phương, cần tăng cường phối hợp thường xuyên, chặt chẽ ngay từ khi tiếp nhận thông tin của cấp ủy, tổ chức đảng, người đứng đầu

cơ quan, đơn vị, địa phương gửi lên; trao đổi và nắm bắt thông tin một cách chính xác, đầy đủ về nội dung trong đơn tố cáo để xác định các biện pháp bảo vệ quyền của người tố cáo kịp thời, hiệu quả. Các cơ quan, ban, ngành có chức năng, thẩm quyền xử lý hành vi trả thù người tố cáo, nắm chắc chức trách, nhiệm vụ được giao, đề cao tinh thần, trách nhiệm trước Đảng, Nhà nước và Nhân dân; coi trọng công tác bảo vệ an toàn tuyệt đối cho người tố cáo, không để người tố cáo lo sợ, bất an trong công việc, cuộc sống.

Làm tốt công tác chuẩn bị về xây dựng các phương án, kế hoạch bảo vệ quyền của người tố cáo, dự kiến các tình huống, sự việc có thể xảy ra; tránh tình trạng bị động, bất ngờ khi người tố cáo bị hành hung, trả thù. Phân định rõ chức năng, nhiệm vụ của từng cơ quan, ban, ngành trong bảo vệ quyền của người tố cáo. Đối với cấp ủy, tổ chức đảng, người đứng đầu cơ quan, đơn vị, địa phương kịp thời báo cáo cơ quan, ban, ngành có chức năng, thẩm quyền bảo vệ quyền của người tố cáo trong sinh hoạt đời sống hằng ngày. Cơ quan công an các cấp sẵn sàng tiếp nhận, xử lý nghiêm minh theo đúng quy định của pháp luật đối với hành vi trả thù, hành hung, đe dọa, khủng bố về tinh thần của người tố cáo; cất cử, phân công, theo dõi, giúp đỡ người tố cáo trong quá trình thực hiện nhiệm vụ ở cơ quan, đơn vị, nhất là khi tham gia vào các hoạt động xã hội; nhiệt tình, trách nhiệm và nhanh chóng vào cuộc điều tra, xác minh làm rõ những hành vi trả thù tham nhũng khi người tố cáo có mong muốn, nguyện vọng.

Đối với Viện kiểm sát, tòa án nhân dân các cấp cần nắm bắt thông tin của cơ quan cảnh sát công an cung cấp, cùng vào cuộc tiến hành điều tra, xác minh, xử lý theo đúng quy định của pháp luật đối với các hành vi trả thù, hành hung người tố cáo. Sự phối hợp giữa các cơ quan, ban, ngành có chức năng, thẩm quyền để bảo vệ quyền của người tố

cáo tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, tạo chỗ dựa vững chắc về tinh thần cho người tố cáo vững tin hơn vào sự lãnh đạo của Đảng, sự vào cuộc nhanh chóng, kịp thời, hiệu quả của cơ quan, ban, ngành có thẩm quyền.

Ba là, đẩy mạnh ứng dụng khoa học - công nghệ, chuyển đổi số để bảo vệ quyền của người tố cáo.

Nghị quyết số 57-NQ/TW ngày 22/12/2024 của Bộ Chính trị về đột phá phát triển khoa học - công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia xác định xây dựng nền tảng số dùng chung quốc gia, phát triển hệ thống giám sát, điều hành thông minh nhằm tăng cường quản lý công. Những tổ chức, cá nhân bị tố cáo thường có những âm mưu, thủ đoạn rất tinh vi, nham hiểm để che dấu hoặc trả thù người tố cáo. Vì vậy, cấp ủy, tổ chức đảng, người đứng đầu cơ quan, ban, ngành, địa phương cần ứng dụng mạnh mẽ khoa học - công nghệ, chuyển đổi số trong tiếp nhận, xử lý, bảo mật thông tin của người tố cáo; đẩy mạnh ứng dụng các phần mềm dữ liệu số trong quản lý, khai thác, sử dụng thông tin, bảo đảm an toàn, bí mật; những thông tin, dữ liệu mật cần được cài đặt chặt chẽ, nghiêm ngặt, không ai có thể truy cập được; chỉ có người có chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn mới có quyền truy cập.

Sử dụng khoa học - công nghệ hiện đại, chuyển đổi số trong cung cấp thông tin cho cơ quan, ban, ngành có chức năng, nhiệm vụ bảo vệ quyền của người tố cáo; trao đổi, nắm bắt thông tin giữa người tố cáo và cơ quan, ban, ngành thông qua những ký hiệu làm việc để hạn chế đến mức thấp nhất việc bị người người tố cáo bị phát hiện; người tố cáo làm theo hướng dẫn của cơ quan, ban, ngành trong bảo mật thông tin, dữ liệu để bảo đảm an toàn cho bản thân và tránh xảy ra bị phát hiện.

Để thực hiện tốt những nội dung trên, cần đẩy mạnh công tác thông tin, tuyên truyền cho cán bộ, đảng viên, công chức,

viên chức tăng cường sử dụng công nghệ thông tin, chuyển đổi số trong quá trình làm việc; bảo mật dữ liệu thông tin cá nhân một cách cẩn thận; không chia sẻ, cung cấp thông tin khi không biết chính xác sự việc đó. Khi bản thân bị đe dọa khủng bố bằng tin nhắn, hình ảnh, video clip phản cảm cần báo ngay cho cơ quan an ninh mạng vào cuộc. Nắm chắc những quy tắc của an ninh mạng, tự mình trang bị hệ thống kiến thức, hiểu biết các vấn đề xã hội, pháp luật khi có tình huống xảy ra không bị động, bất ngờ; xây dựng tâm thế bình tĩnh, chủ động trong công việc, cuộc sống để xử trí hợp tình, hợp lý các vấn đề, sự việc.

Các cơ quan, ban, ngành có liên quan sử dụng công nghệ, chuyển đổi số trong điều tra, xác minh hành vi trả thù người tố cáo thông qua các phần mềm ứng dụng được xây dựng riêng. Phối hợp với các kỹ sư, chuyên gia về ứng dụng khoa học - công nghệ, chuyển đổi số vào cơ quan, đơn vị, địa phương để hướng dẫn, xây dựng cấp ủy, tổ chức đảng, người đứng đầu cơ quan, đơn vị, địa phương bảo vệ quyền của người tố cáo.

Trong trường hợp khẩn cấp cần thực hiện những thao tác chi tiết, rõ ràng để bảo đảm an toàn cho người tố cáo tham nhũng, tiêu cực, lãng phí.

4. Kết luận

Mỗi nội dung, biện pháp đều có vị trí, vai trò riêng nhưng có mối quan hệ thống nhất, biện chứng, tác động qua lại, thực hiện tốt biện pháp này là cơ sở, tiền đề thực hiện các biện pháp tiếp theo. Trong quá trình tổ chức thực hiện, mỗi chủ thể, lực lượng cần nêu cao tinh thần đoàn kết, thống nhất về nhận thức, hành động, vào cuộc làm rõ những nội dung tố cáo, bảo vệ quyền và lợi ích chính đáng, hợp pháp cho người tố cáo; đồng thời, vận dụng linh hoạt, sáng tạo nội dung, biện pháp bảo vệ quyền của người tố cáo trong những điều kiện, hoàn cảnh cụ thể.

Việc tăng cường các biện pháp bảo vệ quyền của người tố cáo ở Việt Nam hiện nay

diễn ra trong bối cảnh cả hệ thống chính trị đang tiến hành cuộc cách mạng về tinh, gọn bộ máy bảo đảm hoạt động hiệu năng, hiệu lực, hiệu quả, đưa đất nước bước vào kỷ nguyên mới, kỷ nguyên phát triển giàu mạnh, thịnh vượng của dân tộc. Vì vậy, các tổ chức, lực lượng và người tố cáo cần đề cao lợi ích quốc gia, dân tộc lên trên hết, trước hết, giữ vững và phát huy truyền thống văn hoá tốt đẹp của dân tộc để xây dựng đất nước ngày giàu đẹp, sánh vai với cường quốc năm châu thế giới. Đó chính là giá trị nhân văn sâu sắc của việc đề ra hệ thống các giải pháp tăng cường bảo vệ quyền của người tố cáo ở Việt Nam trong bối cảnh mới ☐

Chú thích:

1, 2. Công tác tiếp công dân, giải quyết khiếu nại, tố cáo năm 2024: Những kết quả nổi bật. <https://baothanhtra.gov.vn>, ngày 28/12/2024.

3. Bộ Chính trị (2019). *Chỉ thị số 27-CT/TW ngày 10/01/2019 về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác bảo vệ người phát hiện, tố giác, người đấu tranh chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực*.

4. Nguyễn Phú Trọng (2023). *Kiên quyết, kiên trì đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, góp phần xây dựng Đảng và Nhà nước ta ngày càng trong sạch, vững mạnh*. H. NXB Chính trị quốc gia Sự thật, tr. 39.

Tài liệu tham khảo:

1. Bộ Chính trị (2024). *Nghị quyết số 57-NQ/TW ngày 22/12/2024 về đột phá phát triển khoa học - công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia*.

2. Bộ Nội vụ (2020). *Thông tư số 03/2020/TT-BNV ngày 21/7/2020 quy định chi tiết về thẩm quyền, trình tự, thủ tục, biện pháp bảo vệ vị trí công tác của người tố cáo là cán bộ, công chức, viên chức*.

3. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII. Tập I*. H. NXB Chính trị quốc gia Sự thật.

4. Quốc hội (2018). *Luật Tố cáo năm 2018*.

5. *Pháp luật về bảo vệ người tố cáo và một số vấn đề đặt ra hiện nay*. <https://tapchicongthuong.vn>, ngày 05/02/2021.